

ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์/โทรสาร 02-2819401 E-mail : disas_moac@hotmail.com

แจ้งเตือนเรื่อง “แมลงวันผลไม้”

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2562

เดือนเกษตรกรผู้ปลูกไม้ผลในทุภาคของประเทศไทย ในช่วงนี้ผลไม้หลายชนิดส่วนใหญ่ในอยู่ในระยะใกล้เริ่มสุกแก่ ให้ระวังการระบาดของแมลงวันผลไม้ทำลายผลไม้ที่มีเปลือกบางหรืออ่อนนุ่ม เช่น ฝรั่ง ชมพู่ มะม่วง พุทรา กระท้อน มะเฟือง น้อยหน่า ฯลฯ ดังนั้น เกษตรกรควรหมั่นสำรวจสวนผลไม้อย่างสม่ำเสมอ หากพบการเข้าทำลายให้รีบขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพื่อหาทางควบคุมและป้องกันกำจัดก่อนเกิดการระบาดรุนแรง

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Bactrocera dorsalis* (Hendel)

Bactrocera correcta (Bezzi)

วงศ์ : Tephritidae

อันดับ : Diptera

ชื่ออื่น : แมลงวันทองแมลงวันฝรั่ง

รูปร่างลักษณะ

กับโคนปีกทั้งสองข้าง ส่วนนอกกว้าง ๒ มิลลิเมตร ส่วนท้องกว้าง ๓ มิลลิเมตร ปีกใส จากปลายปีกข้างหนึ่งไปยังปลายปีกอีกข้างหนึ่งกว้าง ๑๕ มิลลิเมตร หลังการผสมพันธุ์ ตัวเมียจะวางไข่โดยใช้อวัยวะวางไข่ (ovipositor) แทงลงใต้ผิวผลไม้ ไข่มีลักษณะยาวรี ระยะไข่ ๒ - ๔ วัน เมื่อฟักออกจากไข่ใหม่ๆ ตัวหนอนมีสีขาวใส เมื่อโตเต็มที่มีขนาด ๘ - ๑๐ มิลลิเมตร ระยะหนอน ๗ - ๘ วัน เมื่อเข้าดักแด้เริ่มแรกมีสีนวลหรือเหลืองอ่อน และเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ระยะดักแด้ ๗ - ๙ วัน แล้วจึงออกเป็นตัวเต็มวัย เมื่อตัวเต็มวัยอายุประมาณ ๑๒ - ๑๔ วัน จะเริ่มผสมพันธุ์และวางไข่ ตัวเมียมีการผสมพันธุ์กับตัวผู้หลายครั้ง ตัวเมียตัวหนึ่งๆ สามารถวางไข่ได้ประมาณ ๑,๓๐๐ ฟอง วงจรชีวิตใช้เวลาประมาณ ๓ - ๔ สัปดาห์

ลักษณะการทำลาย

ความเสียหายของแมลงวันผลไม้มักจะเกิดขึ้นเมื่อเพศเมียใช้อวัยวะวางไข่ (ovipositor) แทงเข้าไปในผลไม้ ตัวหนอนที่ฟักจากไข่จะอาศัยและซ่อนไข่อยู่ภายใน ทำให้ผลไม้เน่าเสียและร่วงหล่นลงพื้น ตัวหนอนจะออกมาเพื่อเข้าดักแด้ในดินแล้วจึงออกเป็นตัวเต็มวัย แมลงวันผลไม้วางไข่ในผลไม้ที่ใกล้สุกและมีเปลือกบาง ในระยะเริ่มแรกจะสังเกตได้ยากอาจพบอาการช้ำบริเวณใต้ผิวเปลือกเมื่อหนอนโตขึ้นเรื่อย ๆ จะทำให้ผลไม้เน่าและมียาไหลเยิ้มออกทางรูที่หนอนเจาะออกมาเพื่อเข้าดักแด้ผลไม้ที่ถูกทำลายนี้มักจะมีโรคและแมลงชนิดอื่น ๆ เข้าทำลายซ้ำ ดังนั้นความเสียหายที่เกิดกับผลผลิตโดยตรงนี้จึงมีมูลค่ามหาศาล ก่อให้เกิดปัญหาต่อเศรษฐกิจในระดับชาติเป็นอันมาก

กรมส่งเสริมการเกษตร แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

๑. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยทุกสัปดาห์

๒. การทำความสะอาดบริเวณแปลงเพาะปลูก แมลงวันผลไม้สามารถเพิ่มจำนวนประชากรได้อย่างรวดเร็วในขณะที่มีพืชอาศัยอยู่มาก โดยการรวบรวมทำลายผลไม้ที่เน่าเสียอันเนื่องมาจากถูกแมลงวันผลไม้เข้าทำลายสามารถหยุดยั้งการเพิ่มจำนวนของประชากรอย่างรวดเร็วของแมลงได้

๓. การห่อผลไม้ เป็นการป้องกันการเข้าไปวางไข่ในผลไม้ที่ง่ายและได้ผลดีที่สุดวิธีหนึ่งอีกทั้งยังเป็นวิธีการที่ปลอดภัยจากการใช้สารฆ่าแมลง การห่อผลไม้ไม่ควรจะห่อให้มิดชิดไม่ให้มีรูหรือรอยฉีกขาดเกิดขึ้น มิฉะนั้นแมลงจะเข้าไปวางไข่ได้

๔. การใช้สารล่อ

๔.๑ การใช้สารล่อแมลงวันผลไม้ตัวผู้ สารล่อที่ใช้ขึ้นอยู่กับชนิดของแมลงวันผลไม้ สารเมทิลยูจินอลใช้กับแมลงวันผลไม้ชนิด *B. dorsalis* และ *B. correcta* โดยผสมกับสารเคมีกำจัดแมลงและไซลีน อัตราส่วน ๗๕ : ๒๐ : ๕ (โดยปริมาตร) เมื่อผสมสารเสร็จเรียบร้อยแล้ว ใช้วัสดุที่ดูดซับของเหลวได้ดีและคงทนอยู่ได้นานจุ่มลงในสารผสม โดยทั่วไปนิยมใช้กาบมะพร้าวหรือแผ่นขานอ้อย ตัดเป็นสี่เหลี่ยมขนาด ๔.๕ x ๔.๕ เซนติเมตร จุ่มลงไปในการผสมให้ดูดซับสารผสมไว้ในวัสดุจนชุ่ม ทั้งนี้ เวลาที่ใช้ในการจุ่มขึ้นกับชนิดวัสดุที่ใช้ หรือถ้าต้องการให้เกษตรกรเห็นผลของการลดประชากรแมลงวันผลไม้เพศผู้จากจำนวนแมลงที่ตายก็สามารถทำได้ โดยใช้ขวดพลาสติกขนาดต่างๆ (ขนาด ๑ - ๒ ลิตร จะใช้งานได้ดี) นำมาเจาะรูขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๐.๓ เซนติเมตร รอบๆ ขวด ให้ห่างจากคอขวดประมาณ ๑/๔ ของความสูงขวด จากนั้นใช้ไส้ตะเกียงขนาดใหญ่ตัดให้มีขนาดยาว ๑ - ๑.๕ นิ้ว (แต่ต้องสั้นกว่าเส้นผ่าศูนย์กลางขวด เพื่อไม่ให้สารสัมผัสกับผนังขวดพลาสติก) ผูกด้วยลวด นำไปแขวนในขวดพลาสติก โดยให้ไส้ตะเกียงที่ชุ่มสารล่อห้อยห่างจากปากขวดในระดับเดียวกับรูที่เจาะไว้ จากนั้นนำแผ่นล่อหรือขวดล่อไปแขวนเป็นระยะห่างกัน ๕๐ เมตร

๔.๒ ลดประชากรแมลงวันผลไม้เพศเมียและเพศผู้โดยใช้เหยื่อพิษ ส่วนผสมของเหยื่อพิษ มีโปรตีนไฮโดรไลเสท ๔ ส่วน มาลาไธออน (๕๐%) ๑ ส่วน ผสมให้เข้ากันแล้วเติมน้ำลงไป ๙๕ ส่วนคนให้เข้ากัน นิยมใช้กัน ๒ รูปแบบ คือ แบบพ่นเป็นจุด ๒ - ๔ จุดต่อต้น อัตรา ๑๕๐ - ๓๕๐ ซีซีต่อต้น ขึ้นกับขนาดของต้น โดยใช้หัวพ่นที่มีขนาดหยดใหญ่ ๔ - ๖ มิลลิเมตร หรือประมาณ ๘๐ หยดต่อตารางเมตร และใช้เป็นกับดักเหยื่อพิษ ใช้ได้ทั่วไป และจะได้ผลดีเมื่อนำไปแขวนไว้ใกล้ผลไม้

๕. การทำหมันแมลง จุดมุ่งหมายของวิธีการนี้คือ การกำจัดแมลงให้หมดไปจากพื้นที่ที่ต้องการ ซึ่งจะต้องมีการเลี้ยงแมลงวันผลไม้ให้มีปริมาณมาก แล้วทำหมันแมลงเหล่านี้โดยการฉายรังสีแกมมา จากนั้นจึงนำแมลงที่เป็นหมันนี้ไปปล่อยในธรรมชาติ เพื่อลดปริมาณแมลงในธรรมชาติจนหมดไป แต่การกระทำด้วยวิธีนี้จะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูงมากและก็มีข้อจำกัดอื่นๆ อีกที่จะต้องคำนึงถึง เช่นการป้องกันการแพร่ระบาดเข้ามาใหม่ของแมลงและการที่แมลงศัตรูชนิดอื่นจะเพิ่มพูนความสำคัญขึ้นมา

๖. การกำจัดหนอนแมลงวันผลไม้ในผลไม้หลังการเก็บเกี่ยว ส่วนมากระยะของผลไม้ที่เราเก็บเกี่ยวนั้นอยู่ในระยะแก่จัด ซึ่งอาจมีแมลงวันผลไม้วางไข่อยู่ หรือมีหนอนในวัยต้น ๆ ที่ยังไม่เห็นการทำลายอย่างเด่นชัดแฝงตัวอยู่ ฉะนั้นเพื่อเป็นการกำจัดไข่หรือหนอนที่ติดมาในผลไม้ จึงมีวิธีการกำจัด ดังนี้

๖.๑ การรมยา โดยการใช้สารรม (Fumigant) บางตัวเข้ามารวมแมลง เช่น เมทิลโบรไมด์ (Methyl Bromide) เป็นต้น

๖.๒ การใช้รังสี โดยการให้ผลไม้ที่ได้รับการฉายรังสีแกมมา

๖.๓ การใช้วิธีการอบไอน้ำร้อน เป็นวิธีการที่ใช้อยู่เป็นการค้าในหลาย ๆ ประเทศ เช่น ฮาวาย ไต้หวัน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และประเทศไทย

